ASKØY KOMMUNE

Askøy folkebibliotek

Handlingsplan

Innhold

1. Innledning ... 3
   1.1. Bakgrunn og formål med planarbeidet ... 4
   1.2. Prosess og organisering ... 5
   1.3. Medvirkning ... 5
      1.3.1. Askøys befolkning ... 5
      1.3.2. Instanser utenfor Askøy folkebibliotek ... 5
2. Føringer for planarbeidet ... 6
3. Utfordringer og muligheter ... 6
   3.1. Fauskanger barne- og ungdomsskole ... 7
   3.2. Statistikk ... 8
      3.2.1. Hovedbiblioteket ... 9
      3.2.2. Fauskanger filial ... 11
      3.2.3. Spørreundersøkelse for voksne ... 11
      3.2.4. Spørreundersøkelse for barn i alderen 8–14 år ... 15
4. Satsingsområder (Målsettinger og strategier) ... 16
5. Tiltaksplan ... 17

1. Innledning

Bibliotekene er en del av samfunnets kulturelle grunnmur og brukes på tvers av alder og sosial, etnisk og kulturell tilhørighet. Den nye folkebiblioteksloven av 2014 sier at biblioteket skal drive med aktiv formidling og være en demokratisk arena for samtale og debatt. Biblioteket er et verktøy for integrering, kunnskapsdeling og sosial læring i et samfunn i stadig utvikling.

I tiden fremover må det derfor jobbes målrettet for at Askøys befolkning skal ha tilgang til et moderne bibliotek som oppfyller kravene til møteplass, debattarena og ulike kulturelle møter gjennom aktiv formidling.

Utviklingen i samfunnet har gitt innbyggerne nye vaner som biblioteket må imøtekomme. For å være aktuelt, må biblioteket til enhver tid tilpasse seg de ønsker og behov brukerne har. Biblioteket skal tilrettelegge for kunnskapsinnhenting og møter med ulike kulturinntrykk, da med hovedvekt på litteraturen. Forskning av professor Svanhild Aabø ved Universitetet i Oslo viser at samfunnet får igjen fire ganger verdien av hver krone som investeres i bibliotekene.[1]

Dette ser vi også i andre undersøkelser, som for eksempel *Folkebibliotekernes samfundsøkonomiske værdi,* en rapport fra Copenhagen Economics. [2] Den danske avisen Politiken viser til denne undersøkelsen i en artikkel i januar 2015, der journalisten skriver: *[…] bibliotekerne er en af hovedkræfterne, når børns læsefærdigheder stimuleres uden for skoletiden […] Først vokser børnenes læsefærdigheder, dernest øger læsefærdighederne sandsynligheden for at tage en uddannelse, og med højere uddannelsesniveau stiger produktiviteten og dermed bidraget til samfundsøkonomien*.[3] (hentet fra Strategisk plan for bibliotekutvikling i Aust-Agder 2017-2020).

Samtidig utfordres mange bibliotek av en krevende økonomisk situasjon.

---

[1] Aabø, S. (2004). *The value of public libraries: A Methodological Discussion and Empirical Study Applying the Contingent Valuation Method* (Doktoravhandling, Institutt for medier og kommunikasjon, Universitetet i Oslo). Hentet fra https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/27223/avhandling-aabo.pdf

[2] Jervelund, C., Kjøller-Hansen, A.O., Steen-Knudsen, J. & Jørgensen, J. (2015). *Folkebibliotekernes samfundsøkonomiske værdi*. Hentet fra http://www.fremtidensbiblioteker.dk/upl/website/mlgruppe-baseret-viden/RapportFolkebibliotekernessamfundskonomiskevrdilang1.pdf

[3] *Enkelt, nært og gratis: Strategisk plan for bibliotekutvikling i Aust-Agder 2017–2020*. (udatert). [Aust-Agder]: Aust-Agder bibliotek og kulturformidling. Hentet fra https://issuu.com/austagderfk/docs/bibliotekplan-2017-2020

1.1. Bakgrunn og formål med planarbeidet

Den eksisterende temaplanen for Askøy folkebibliotek gikk ut i 2010, og i 2014 kom det en lovendring i folkebiblioteksloven. Det ble derfor anbefalt av rådmannens ledergruppe å begynne arbeidet med en ny handlingsplan. Lovendringen som kom i 2014 fremmet biblioteket som en aktiv formidler, uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.

Folkebiblioteksloven sier:

---

§ 1. Målsetting

Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom ***aktiv formidling*** *og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet. Folkebibliotekene skal være en* ***uavhengig møteplass*** *og* ***arena for offentlig samtale og debatt****. Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet. Bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent. Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.*

For bibliotekene begynte da en ny tidsepoke og en ny måte å drive bibliotek på, selv om grunnstøttene er de samme. Dette blir viktig å få frem i en ny handlingsplan for Askøy folkebibliotek.

Askøy folkebibliotek vil i planen:

- belyse og definere dagens situasjon og fremtidige utfordringer
- definere mål og gevinstrealisering
- lage satsningsområder
- belyse rammefaktorer og forutsetninger samt strategi og tiltak for å nå målene

Planen skal danne grunnlag for vedtak om virksomhetens omfang frem til 2023.

1.2. Prosess og organisering

Styringsgruppe:
Elena Linn Beardy, Gunnar Brynjulfsen, Anne Lauritsen og Anna Sunniva Sørbø.
Prosjektleder:
Irene F. Hantveit.
Prosjektgruppe:
Elena Linn Beardy, Anne Lauritsen og Anna Sunniva Sørbø.
Arbeidsgrupper:
Elena Linn Beardy, Britt-Wenche Aasebø Bjugn, Marianne Hansen, Anne Lauritsen, Kristian Lerøy, Maria Aasebø Rønhovde og Anna Sunniva Sørbø.

1.3. Medvirkning

For Askøy folkebibliotek var det viktig å få flest mulig innspill fra folk og instanser utenfor biblioteket i forkant av arbeidet med handlingsplanen.

1.3.1. Askøys befolkning

Askøy folkebibliotek har valgt å involvere Askøys befolkning gjennom en spørreundersøkelse, for å nå ut til flest mulig innbyggere og for å gjøre det lett for innbyggerne å engasjere seg og si sin mening.

Spørsmålene handler både om hvordan biblioteket er i dag og tanker og ønsker for fremtidens bibliotek. Spørreundersøkelsen er knyttet tett opp til strategier og planer som biblioteket har, samtidig som den åpner for innspill og nye idéer.

Spørreundersøkelsen gikk ut i september 2018, slik at man tidlig kunne danne grunnlaget for videre planarbeid med innbyggernes stemmer med på laget.

1.3.2. Instanser utenfor Askøy folkebibliotek

Barnehage og skole er en stor gruppe som besøker biblioteket ofte, det er derfor hensiktsmessig å få innspill fra disse tjenestene. En grovskisse til ny handlingsplan for biblioteket har blitt presentert for skole og barnehage slik at de kunne komme med innspill.

Skolebibliotekarene fikk også, som representanter for sin skole, mulighet til å drøfte planen.

I tillegg er det ønskelig å presentere planen direkte for Eldrerådet, UKS og Råd for funksjonshemmede.

2. Føringer for planarbeidet

Kommunale føringer: Handlingsplan for Askøy folkebibliotek skal følge opp målsettinger fra Kommuneplanens samfunnsdel 2015–2030. Flere målsettinger er spesielt gjeldende for biblioteket, blant annet:

- *«I 2030 har alle barn og unge muligheter for utvikling og opplever trygghet og trivsel»*
- *«I 2030 er innbyggerne på Askøy stolt over sine levende og varme lokalsamfunn»*

Planen må stå i samsvar med Kommunedelplan for kultur og idrett.

Statlige føringer: Handlingsplan for Askøy folkebibliotek må stå i samsvar med Folkebiblioteksloven.

3. Utfordringer og muligheter

I den nye folkebiblioteksloven (2014) er det lovfestet at biblioteket skal drive med aktiv formidling og være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. Dette er noe det jobbes kontinuerlig med. Det har vært utfordrende å få endene til å møtes uten nok ansatte og økonomi til å følge den nye loven. Men med gode samarbeid på tvers, søking av eksterne midler og kreative idéer er Askøy folkebibliotek blitt et levende «kulturhus» på tross av dette. I 2018 fikk biblioteket flere ansatte, utvidete åpningstider og et arrangementsbudsjett. Biblioteket har nå 6,2 årsverk, men ved sammenligning med andre bibliotek som betjener områder med folketall på 26 000–32 000 er Askøy folkebibliotek på bunn. I følge statistikk fra Nasjonalbiblioteket (2018) er gjennomsnittet på bemanning med sammenlignbare bibliotek 9,5 årsverk.

Biblioteket er en arena for integrering, og blir mye brukt av innvandrere og fremmedspråklige, både i forbindelse med faste arrangement som språkkafé og for å låne språkopplæringsbøker i norsk. Biblioteket tilbyr tospråklige eventyrstunder og har også tett kontakt med Voksenopplæringen og Flyktningtjenesten.

Språkkafé

Det er også ønskelig å videreutvikle samarbeidet med skoler og barnehager. Per i dag tilbyr biblioteket Leseknappen for 2. klasse, og bokprat til de ulike trinnene på barne- og ungdomsskolene. Mange ønsker å komme på bokprat, men per i dag har biblioteket et begrenset tilbud, som gjerne kunne vært videreutviklet med satsing på flere ansatte i barneavdelingen. Biblioteket tilbyr også Sommerles til skolene – en nasjonal lesekampanje som styrker lesekompetansen gjennom sommerferien. I tillegg er det ønskelig å delta på flere foreldremøter, men ressursene strekker ikke til.

Til barnehagene har biblioteket tidligere tilbudt både språkgrupper, skrivedans, eventyrstunder og leseprosjekt. Per i dag prioriteres eventyrstunder og leseprosjektet Les for meg, på grunn av de begrensede ressursene man har. Det er dessverre en økonomisk utfordring for skoler og barnehager å komme seg til biblioteket. Det er ofte de samme skolene og barnehagene som «tar seg råd» til å besøke biblioteket. Forskning viser at barn som leser og blir lest for gjør det bedre ikke bare i norsk, men i de andre skolefagene også. Det er derfor ønskelig å få til en form for kulturbillett (slik som i Bergen), slik at flere skoler og barnehager kan benytte seg av bibliotekets tilbud.

3.1. Fauskanger barne- og ungdomsskole

Per i dag er det en filial på Fauskanger barne- og ungdomsskole i samarbeid med ungdomsklubben Q3 og Fagavdeling barn og familie, herunder ungdomstjenesten. Prosjektet er finansiert av barnefattigdomsmidler og har én ansatt i en prosjektstilling på 15 %. Filialen er samlokalisert med skolebiblioteket.

Det vil jobbes for at biblioteksfilialen i nord blir et permanent tilbud. Muligheten for meråpent på Fromritoppen Senter er også noe som bør vurderes for å nå et bredere publikum. Ved å ha en 40 % stilling i et meråpent bibliotek på Fromritoppen vil man klare å ha noen timer betjent for publikum samtidig som man får en meråpen filial som er åpen fra f.eks. kl. 07.00 til kl. 22.00. Da vil det bli både en ny møteplass og et bibliotek for innbyggere nord på øyen.

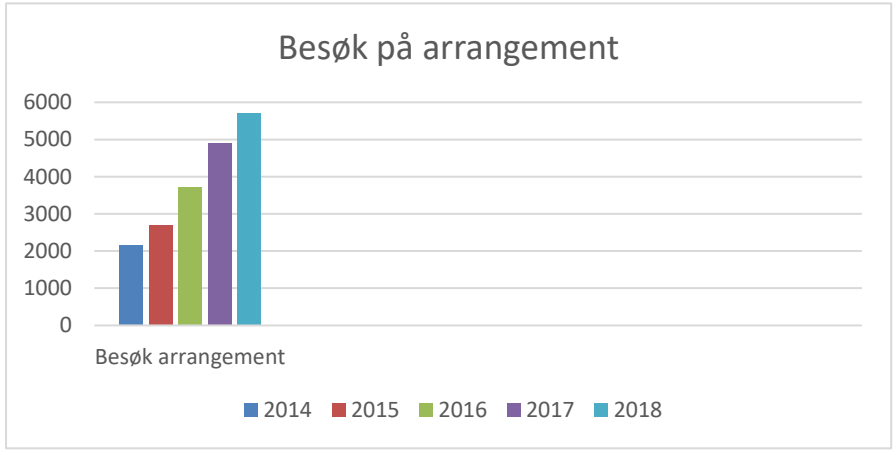

Fauskanger filial er aktivt besøkt, spesielt av ungdommer nord på øyen. Her er Josef T. Yohannes, forfatter av tegneserien Urban Legend, på besøk.

3.2. Statistikk

Den største utfordringen til Askøy folkebibliotek har vært, og er fortsatt, å gjøre folk vant til å se på biblioteket som mer enn bøker. Å endre vanene til folk er utfordrende, men statistikken viser at biblioteket er på god vei.

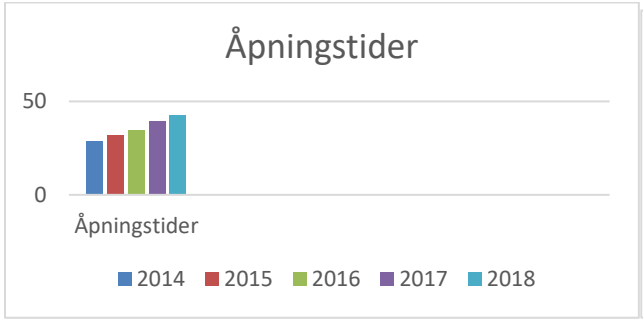
3.2.1. Hovedbiblioteket

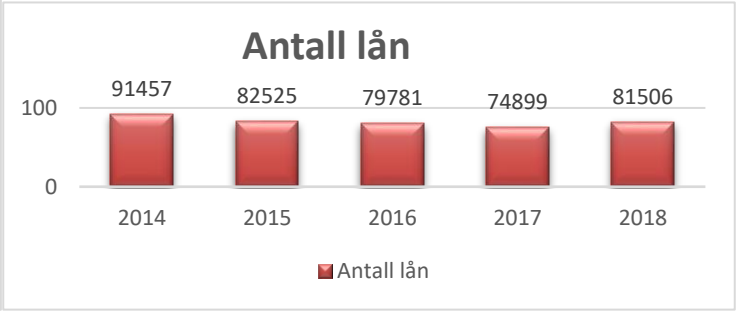

3.2.2.

Som grafen viser, stiger antall besøkende på arrangement jevnt i sammenheng med åpningstidene. Utlånet har falt noe, men stiger nå igjen i takt med økte åpningstider og økt aktivitet. Skjønnlitteratur for voksne er den gruppen som har falt mest på utlånsstigen og som utgjør mye av den synkende statistikken. Her er det klare utfordringer som må jobbes med. Man kan også se dette i sammenheng med arrangementene biblioteket har.

På barnearrangementene er det fulle hus, mens på voksenarrangementene er det fremdeles plass til flere.

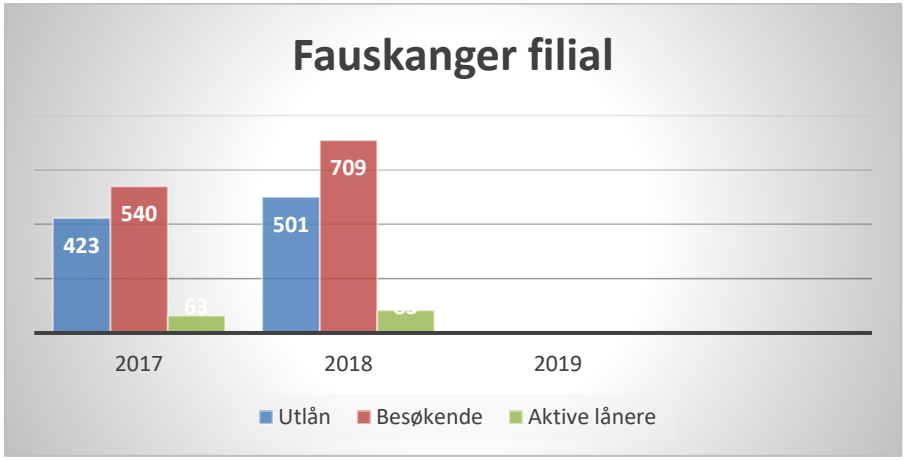

Barneforestillingene er godt besøkt både på dagtid på hverdager og på lørdager. Her spilles forestillingen «Slurpa» som tar opp plast-problematikken.

Per i dag sliter biblioteket med å ha nok plass til alle som vil komme på barnearrangementene om lørdagene.

3.2.3. Fauskanger filial

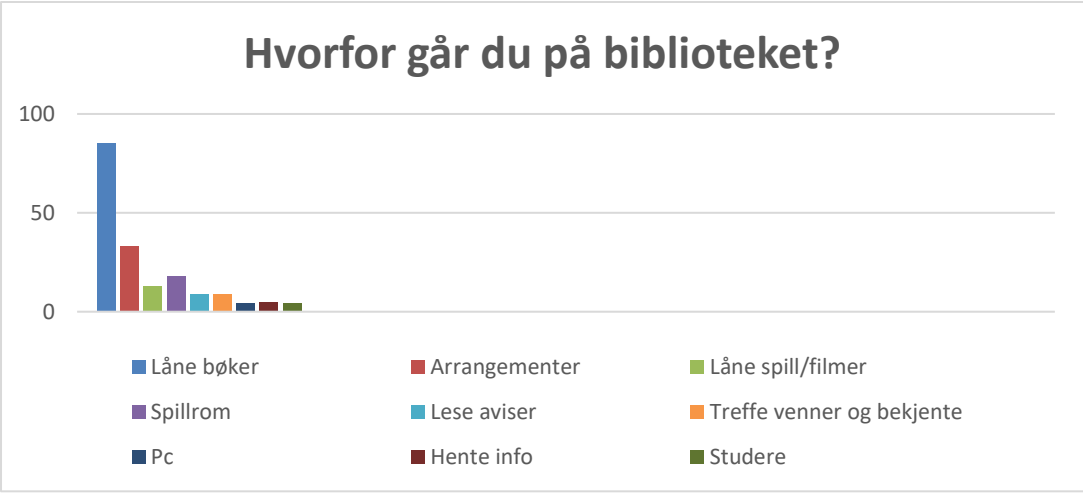
Fauskanger filial er åpen tre timer i uken, tirsdager kl. 17.00–20.00, i samarbeid med ungdomsklubben Q3. Filialen har fokus på ungdom. Åpningstidene har vært uendret, så Askøy folkebibliotek valgte derfor å se nærmere på hvor mange aktive lånere det er på filialen.

3.2.4. Spørreundersøkelse for voksne

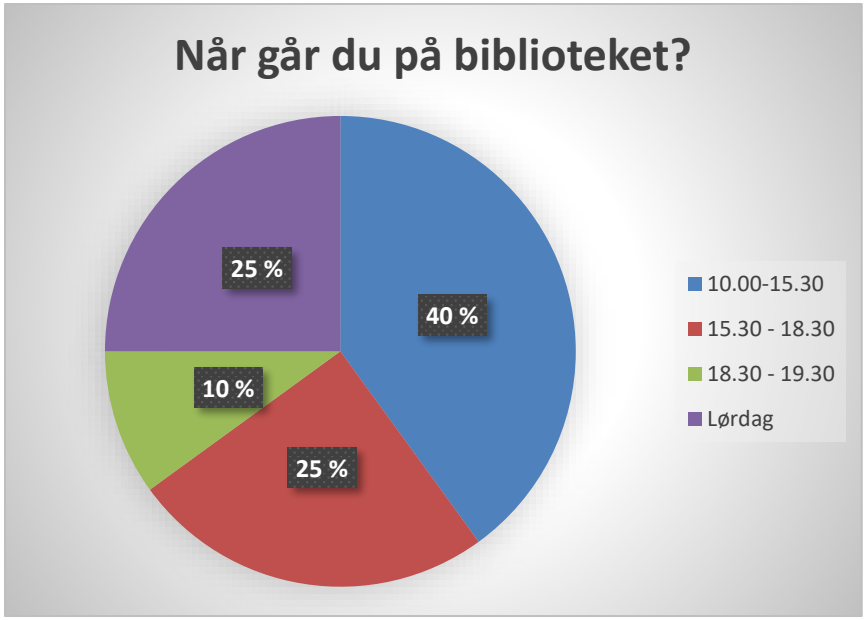
Askøy folkebibliotek ønsket å vite mer om hvilke typer arrangement voksne innbyggere på Askøy ønsker seg. I tillegg er det viktig å se på når folk bruker biblioteket. For å finne ut av dette ble det lagd en spørreundersøkelse. De som har svart er i alderen 13–65 år. Hovedvekten av svarene er fra kvinner i alderen 25–54 år.

Håndarbeidstreff og Litterær matpakke er faste arrangement på biblioteket. De er uformelle treffpunkter der folk kan møtes og prate sammen. Biblioteket kjører også samfunnsaktuelle debatter, kurs og foredrag for voksne.

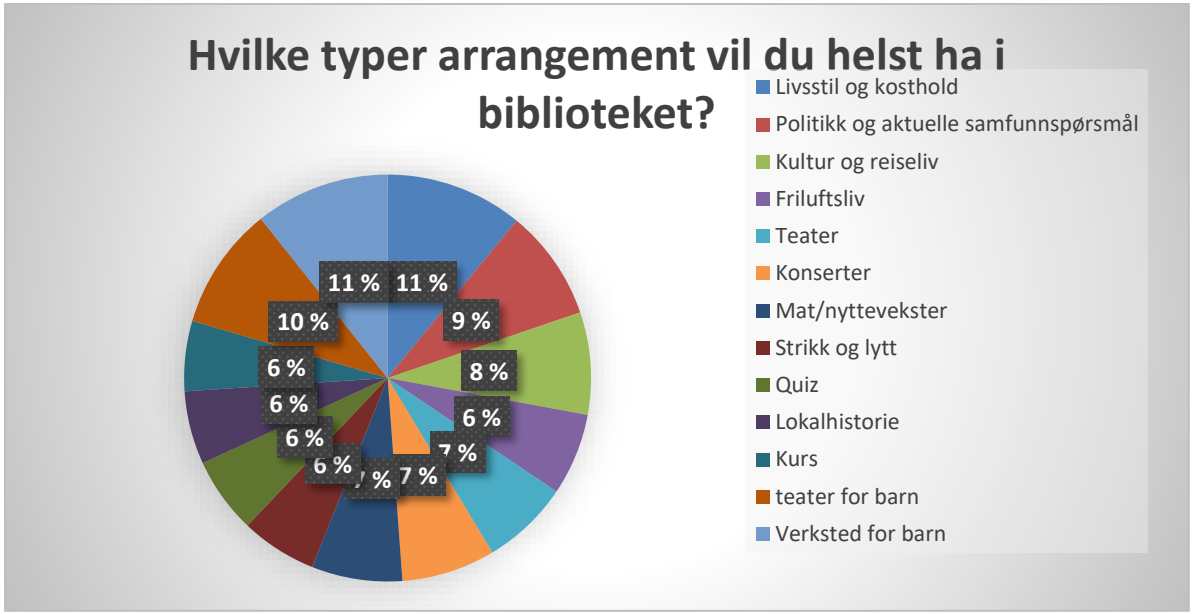

Hovedvekten av besøkende låner ulike medier, men trenden viser nå at de i tillegg går på arrangement, bruker spillrommet med barna eller leser avisen og treffer venner og bekjente. Askøy folkebibliotek beveger seg stadig nærmere funksjonen møteplass og debattarena. Folk velger å bruke mye mer tid på biblioteket nå enn de gjorde før, og biblioteket er blitt en møteplass for mange.

Spørreundersøkelsen gikk på nett ut til vanlige lånere. Den representerer derfor ikke skoler og barnehager, som besøker biblioteket mellom kl. 09.00–15.30. For skoler og barnehager er det samlede besøkstallet ca. 3000-4000 per år. Totalt sett vil det si at ca. 50 % av de besøkende kommer på biblioteket mellom kl. 09.00–15.30 (NB! Kl. 09.00–10.00 er det åpent kun for barnehager, skoler og studenter).

Grafen over viser de mest populære arrangementene innenfor de ulike temaene som fikk mer enn 25 % oppslutning i undersøkelsen.

Spredningen på hva folk ønsker er stor. Etter å ha sett på ønskene her, ble det sett nærmere på hva som har vært tilbudt så langt. Det viser seg å være et sprik på noen punkter mellom hva folk ønsker seg og hva de faktisk kommer på.

Når det gjelder Politikk og aktuelle samfunnsspørsmål var det over 25 % som ønsket seg dette i undersøkelsen. Folk skryter mye av denne typen arrangement, men det gjenspeiles ikke i antall publikummere. Politikk og aktuelle samfunnsspørsmål er en viktig kategori for en samfunnsengasjerende institusjon som er åpen for alle, men med tanke på antall publikummere på disse arrangementene, kan man ikke legge hovedvekten av ressursene på dette. Askøy folkebibliotek vil fortsette å spisse arrangementene som tilbys, for å se hvilke spesifikke typer arrangement innenfor denne kategorien som får mest oppslutning. Utfordringen er å imøtekomme ønskene til alle med de få ressursene biblioteket har. Man ser også at ved å strømme denne type arrangement når man ut til et mye bredere publikum. Når det gjelder disse arrangementene vil man derfor legge hovedvekten på strømming på nett, men i tillegg gi folk muligheten til å sitte i salen. Samarbeid med andre i kommunen blir en viktig faktor for å nå ut til flest mulig.

Verksted for barn, konserter, quiz og livsstil og kosthold er arrangement som mange ønsker seg, men som så langt ikke har vært tilbudt på Askøy folkebibliotek. Dette er arrangement som biblioteket bør etterstrebe å tilby i tiden fremover.

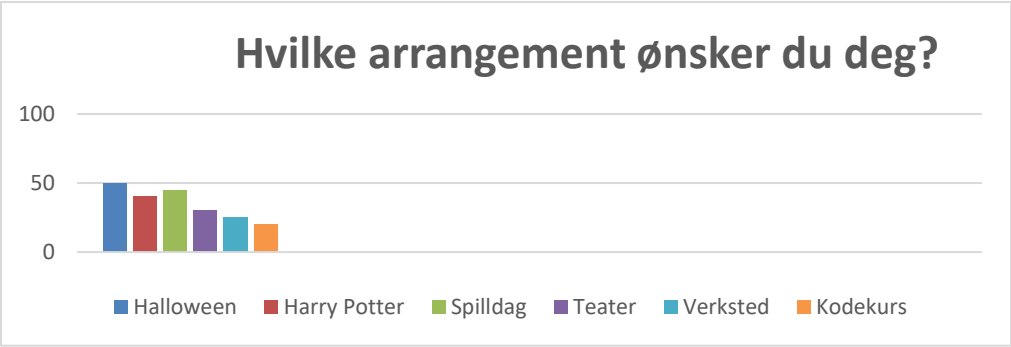
3.2.5. Spørreundersøkelse for barn i alderen 8–14 år

Funksjonen møteplass fungerer veldig godt for barn. De fleste bruker spillrommet på biblioteket i tillegg til at de låner medier, treffer venner og går på arrangement. Sjakk har pekt seg ut som en klar vinner blant barn og unge. Det ser man både på dagtid og på ettermiddagstid. Her møtes venner, foreldre og barn og spiller sjakk eller ser på andre når de spiller sjakk.

Fornøyde barn og foreldre lærer å lage papirdukketeater på biblioteket.

Mens Halloween og Harry Potter ikke «nådde opp» blant de mest ønskede arrangementene som foreldrene valgte, så er de på topp når barna velger. Det gjenspeiler seg også i antallet som deltar på disse arrangementene, som er et sted mellom 100-300 stk. Spilldagen er også høyt ønsket blant barna, men her kommer det færre barn. Så her må det gås grundigere inn i kommentarene fra barna og se hva de ønsker og hvorfor det er så stor forskjell på hva de ønsker seg og antall som kommer på spilldagen. Med kommentarene fra barna stiller man mye sterkere til å finne ut hva de ønsker seg av ulike spill på spilldagen og hvordan man kan klare å imøtekomme dette. Verksted er også ønsket, men i langt lavere skala enn hva foreldrene ønsket. Fremover vil det også jobbes for å få til kodekurs.

Fra Harry Potter-dagen februar 2018.

4. Satsingsområder (Målsettinger og strategier)

Askøy folkebibliotek vil kontinuerlig fortsette å strekke seg mot nye høyder og ha klare, gjennomførbare og banebrytende visjoner.

5. Tiltaksplan

	Mål 1: Styrke tilbudet til barn og unge				
	Gevinster ved realisering av hovedmål: **Økt lesekompetanse. Flere gode og aktuelle kulturtilbud. Utjevning av sosiale forskjeller.**				
	Strategi	**Tiltak**	**Ansvar**	**Frist**	**Ressursbehov**
1	Tilby et tidsriktig og aktuelt utvalg av medier og kulturopplevelser som gjenspeiler brukernes ønsker og behov.	Kjøpe inn aktuell litteratur. Hyre inn aktuelle forfattere og lage aktuelle arrangement til barn og unge.	Biblioteket	2020	
2	Samarbeide med barnehager og skoler om språkutvikling, lesing og kulturopplevelser samt videreføre Den kulturelle bæremeisen.	Invitere skoler på bokprat. Invitere barnehager på eventyrstunder. Formidle bøker til skoler og barnehager. Sende profesjonelle kunstnere ut til barnehagene gjennom Den kulturelle bæremeisen.	Biblioteket Barnehager Skoler	2020	
3	Lage egnede rom for opplevelser og formidling.	Sees i sammenheng med kulturhus-bygging.	Biblioteket	2020	
4	Kulturbillett til barnehager og skoler som gir dem bedre mulighet til å besøke biblioteket.	Innkjøp av lokale kulturbilletter, slik som i Bergen kommune.	Fremmes i politisk saksfremlegg.	2021	50 000kr

Mål 2: Utvikle biblioteket som uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt

Gevinster ved realisering av hovedmål:

Tilgang på frie og uavhengige møteplasser for alle. Samfunnsengasjerte innbyggere.

	Strategi	Tiltak	Ansvar	Frist	Ressursbehov
1	Tydeligere markere biblioteket som scene for debatt og faglig diskusjon.	Ansette en ressurs til å jobbe særskilt mot markedsføring og arrangement.	Fremmes i politisk saksfremlegg.	2020	100 % stilling
2	Fokusere på lokale saker og forfattere.	Lære mer om lokale forfattere og saker. Hyre inn lokale forfattere til å ha lokalarrangement som engasjerer innbyggerne på Askøy.	Biblioteket	2019	
3	Ha arrangement og tilbud som treffer alle samfunnslag, spesielt barn og unge.	Videreutvikle barneavdelingen og styrke samarbeidet med skoler og barnehager.	Fremmes i politisk saksfremlegg.	2021	100 % stilling

Mål 3: Økt tilgjengelighet

Gevinster ved realisering av hovedmål:

Økt bruk av bibliotekstjenester. Lettere for innbyggerne å bruke biblioteket når det passer dem.

	Strategi	Tiltak	Ansvar	Frist	Ressursbehov
1	Opprette en fast filial på Fauskanger/Fromritoppen Senter med meråpent.	Leie lokale med egen adkomst på Fromritoppen senter. Ansette en bibliotekar i 40 % stilling.	Fremmes i politisk saksfremlegging.	2020	40 % stilling
2	Vedlikeholde utebibliotekene på Kolbeinsvarden og Dronningen.	Jevnlig fylle på bøker og vurdere arrangement på de ulike stedene. Vedlikeholde gapahukene.	Biblioteket Turlaget	2021	
3	Opprettholde gode åpningstider.	Fokus på gode og stabile åpningstider.	Biblioteket	2020	

Mål 4: Biblioteket skal ha egnede og tilgjengelige lokaler

Gevinster ved realisering av hovedmål:

En felles kulturarena for alle kulturinstanser på Askøy. Gode og egnede biblioteklokaler.

	Strategi	Tiltak	Ansvar	Frist	Ressursbehov
1	Planlegge bibliotek i nytt kulturhus.	Tenke langsiktig og komme tidlig på banen når nytt kulturhus skal planlegges.	Kultursjefen Biblioteket	2021	

Mål 5: Videreutvikle bibliotektilbudet

Gevinster ved realisering av hovedmål:

Et moderne, oppdatert og nyskapende bibliotek i Askøy kommune

	Strategi	Tiltak	Ansvar	Frist	Ressursbehov
1	Tilby et aktuelt og allsidig utvalg av medier.	Være aktiv og kjøpe inn nye medier. Følge med i tiden.	Biblioteket	2020	
2	Benytte seg av kompetanse i andre fagavdelinger ved samarbeid.	Samarbeide på tvers av fagavdelinger i kommunen for å kunne gi et så godt tilbud som mulig.	Biblioteket	2020	
3	Kontinuerlig søke ny kunnskap og være oppdatert på nyskapende og kreative bibliotek.	Oppsøke tilsvarende virksomheter for inspirasjon og læring.	Biblioteket	2021	